

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. de Minister en de Staatssecretaris

Datum: 19 april 2019

Pagina: 1 van 5

Betreft: Internetconsultatie wijziging Besluit Jeugdwet en Uitvoeringsbesluit Wmo 2015

Geachte Minister, geachte Staatssecretaris,

Op 26 maart 2019 heeft u een internetconsultatie uitgezet op de voorgestelde wijziging van het Besluit Jeugdwet en Uitvoeringsbesluit Wmo 2015, die nodig zijn nadat de *Wet centraliseren tolkvoorzieningen auditief beperkten, luisterlijnen en vertrouwenswerk jeugd* (Kamerstukken I, 2018/19, 35 070, A) in werking zal zijn getreden.

Stichting AKJ – vertrouwenspersonen in de jeugdhulp –, aanbieder van onafhankelijk vertrouwenswerk voor alle cliënten van de Jeugdwet, Veilig Thuis-organisaties en de Raad voor de Kinderbescherming, maakt graag gebruik van de mogelijkheid de voorgestelde wijziging van advies en opmerkingen te voorzien.

Het advies en de opmerkingen van het AKJ richten zich op twee punten, namelijk:

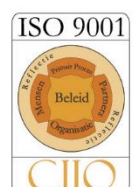
- 1. het schrappen van de huidige artikelen 4.1.1 en 4.1.2 Besluit Jeugdwet; en**
- 2. het vertrouwenswerk voor cliënten van de Veilig Thuis-organisaties.**

Hieronder lichten wij beide punten toe.

1. Het schrappen van de huidige artikelen 4.1.1 en 4.1.2 Besluit Jeugdwet

In het huidige Besluit Jeugdwet is in artikel 4.1.1 opgenomen dat de ondersteuning van de vertrouwenspersoon met name gericht is op de uitoefening door jeugdigen, ouders en pleegouders van hun rechten. Mede door dit artikel wordt de focus van het vertrouwenswerk, in het kader van de Jeugdwet, bepaald.

Daarnaast wordt de vertrouwenspersoon in het huidige artikel 4.1.2 Besluit Jeugdwet verplicht om belangenverstrengeling tegen te gaan. Een vertrouwenspersoon mag niet anderen

ondersteunen indien dit de onafhankelijke taakuitoefening jegens een jeugdige, ouder of pleegouder die hij reeds ondersteunt, in gevaar brengt. Deze eis zorgt voor een taakuitoefening die onafhankelijk is ten opzichte van andere cliënten (naast de onafhankelijkheid ten opzichte van de betrokken instantie(s) welke, na wijziging van de Jeugdwet, gewaarborgd wordt in artikel 1.1 Jeugdwet). Het AKJ brengt het tegengaan van belangenverstremming bijvoorbeeld in de praktijk door verschillende vertrouwenspersonen toe te wijzen aan gezinsleden met conflicterende belangen, die ondersteuning wensen (zoals bij complexe echtscheidingsproblematiek). Daarnaast zorgt het AKJ ervoor dat de vertrouwenspersoon die een jeugdige op een groep bezoekt niet ook anderen ondersteunt – zoals ouders of pleegouders – bij klachten over deze instantie, wanneer dit conflicteert met de belangen van de jeugdige.

Met de conceptwijziging die nu voorligt wordt de inhoud van de artikelen 4.1.1 en 4.1.2 Besluit Jeugdwet geschrapt. Het AKJ ziet dit als een onwenselijke wijziging om redenen die onderstaand nader worden toegelicht. Het AKJ vraagt u dan ook de inhoud van de huidige artikelen 4.1.1 en 4.1.2 Besluit Jeugdwet ongemoeid te laten, zodat hetgeen hierin bepaald is onverkort voor alle vertrouwenspersonen geldt en daarmee gezien wordt als belangrijke voorwaarden voor het vertrouwenswerk.

In de toelichting op voorliggende wijziging staat genoemd dat het niet langer nodig is de inhoud van de artikelen 4.1.1 en 4.1.2 Besluit Jeugdwet in de AMvB op te nemen, omdat dit is opgenomen in de voorwaarden waaronder de Minister van VWS het werk van vertrouwenspersonen subsidieert. In de optiek van het AKJ wringt dit op twee punten:

- In de memorie van toelichting bij de *Wet centraliseren tolkvoorzieningen auditief beperkten, luisterlijnen en vertrouwenswerk jeugd* wordt expliciet benoemd dat de vertrouwenspersonen die de Minister van VWS financiert, niet per se de enige personen zijn die als vertrouwenspersonen cliënten kunnen ondersteunen. Het staat jeugdigen, ouders en pleegouders en personen – op wie een melding bij Veilig Thuis betrekking heeft – vrij iemand anders te vragen om hen als vertrouwenspersoon te ondersteunen.¹ Het gevolg van de voorliggende wijziging is dat de inhoud van de twee eerder genoemde bepalingen enkel geldt voor de vertrouwenspersonen die gefinancierd worden door de Minister van VWS en niet voor anderen die mogen optreden als vertrouwenspersoon in het kader van de Jeugdwet. Hierdoor ontstaat ongelijkheid in de taakuitoefening van de vertrouwenspersoon jeugd in het kader van de Jeugdwet. Dit scheidt rechtsongelijkheid en onduidelijkheid over de functie en dit komt de cliënt niet te goede. Als de Minister van mening is dat ook anderen – naast de vertrouwenspersonen die hij subsidieert – als vertrouwenspersoon jeugd mogen optreden, dan moet hij er ook voor zorgdragen dat aan de taakuitoefening van al deze vertrouwenspersonen dezelfde voorwaarden en eisen gesteld worden. Dit pleit voor het behouden van de inhoud van de artikelen 4.1.1 en 4.1.2 in de AMvB.

¹ Kamerstukken II 2018-2019, 35 070, nr. 3, p. 19.

- Door het schrappen van de eerder genoemde bepalingen uit het Besluit Jeugdwet geeft de Minister ons inziens ook een signaal af, namelijk dat deze bepalingen niet van zodanig belang zijn dat opnemings in een AMvB noodzakelijk is en dat het mogelijk is dat de inhoud van deze bepalingen op den duur komt te vervallen. Het AKJ is van mening dat deze bepaling wel degelijk van groot belang zijn voor het vertrouwenswerk en de cliënten die daarvan gebruik maken.

De focus die in artikel 4.1.1 Besluit Jeugdwet genoemd wordt, bepaalt voor een groot deel waarop het vertrouwenswerk jeugd gericht is en wanneer de ondersteuning van een vertrouwenspersoon kan worden ingeroepen. Dit schept duidelijkheid over de functie en taakstelling van een vertrouwenspersoon. Ook kunnen op basis hiervan, waar nodig, grenzen gesteld worden aan het vertrouwenswerk.

Daarnaast is het voorkomen van belangenverstremming één van de essentiële basisvoorwaarden voor een goede taakuitoefening van een vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon is er om de cliënt te ondersteunen, naast hem te staan en hem te helpen zijn rechten uit te oefenen. Dit kan hij niet naar behoren doen als hij ook anderen ondersteunt, met belangen die strijdig zijn met de belangen van zijn cliënt. Voor een goede taakuitoefening dient de vertrouwenspersoon allereerst onafhankelijk te zijn van de betrokken instantie(s), maar is het tevens essentieel dat de taakuitoefening jegens een individuele cliënt onafhankelijk is ten opzichte van andere cliënten (met tegenstrijdige belangen).

Dit pleit voor het behouden van de inhoud van de artikelen 4.1.1 en 4.1.2 in de AMvB.

2. Het vertrouwenswerk voor cliënten van de Veilig Thuis-organisaties.

Met de *Wet centraliseren tolkvoorzieningen auditief beperkten, luisterlijnen en vertrouwenswerk jeugd* wordt de definitie van vertrouwenspersoon niet alleen in de Jeugdwet, maar ook in de Wmo 2015 gewijzigd. In artikel 1.1.1 lid 1 Wmo 2015 wordt niet langer verwezen naar artikel 2.6 lid 2 Jeugdwet, maar naar de definitie van vertrouwenspersoon in artikel 1.1 Jeugdwet. In de nieuwe definitie van de vertrouwenspersoon – in artikel 1.1 Jeugdwet – wordt de doelgroep die recht heeft op een vertrouwenspersoon op basis van de Jeugdwet bepaald namelijk jeugdigen, ouders en pleegouders die te maken hebben met de gemeentelijke toegang tot jeugdhulp, jeugdhulpaanbieders, gecertificeerde instellingen en de Veilig Thuis-organisaties.

Met de voorliggende wijziging in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 wordt deze doelgroepsbepaling overgenomen en wordt het recht op een vertrouwenspersoon alleen nog expliciet toegekend aan jeugdigen, ouders of pleegouders die betrokken zijn bij een melding aan een Veilig Thuis-organisatie. Dit betekent dat enkel bij een melding over 'geweld in een relatie met kinderen', betrokken recht hebben op een vertrouwenspersoon. Dit is een wijziging ten opzichte van de huidige wet- en regelgeving en de huidige uitvoeringspraktijk.

**Het AKJ ziet de vernauwing van de doelgroep die recht heeft op een vertrouwenspersoon indien er sprake is van een melding bij een Veilig Thuis-organisatie, als een onwenselijke verandering om redenen die onderstaand nader worden toegelicht.
Het AKJ verzoekt u dan ook om aan een ieder die betrokken is bij een melding aan Veilig Thuis – ook wanneer er sprake is van geweld in de relatie zonder kinderen – het recht op een vertrouwenspersoon toe te kennen.**

In de huidige situatie wordt het vertrouwenswerk voor cliënten van de Veilig Thuis-organisaties ook geregeld middels de Wmo 2015.² In artikel 1.1.1 lid 1 Wmo 2015 wordt bij de definitie van de vertrouwenspersoon verwezen naar artikel 2.6 lid 2 Jeugdwet, waarin bepaald wordt dat het college ervoor verantwoordelijk is dat een vertrouwenspersoon werkzaam is bij een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid, die onafhankelijk is van onder andere het advies- en meldpunt (Veilig Thuis). In het huidige Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 wordt de doelgroep die recht heeft op een vertrouwenspersoon nader gespecificeerd, namelijk **“een ieder die bij een melding aan Veilig Thuis betrokken is”**.³ Hier wordt niet enkel gesproken over jeugdigen, ouders en pleegouders.

Sinds 2015 voert het AKJ landelijk het vertrouwenswerk uit voor alle cliënten van de Jeugdwet en de Veilig Thuis-organisaties. Van 2015 tot en met 2017 deed het AKJ dit in opdracht van alle gemeenten, via de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Ondanks dat de primaire doelgroep van het AKJ jeugdigen, ouders en pleegouders zijn, is het AKJ met de VNG overeengekomen dat het AKJ ook het vertrouwenswerk uitvoert voor cliënten van de Veilig Thuis-organisaties waarbij geen kinderen betrokken zijn. Dit zijn de gevallen waarin sprake is van een melding van geweld bij ‘relaties zonder kinderen’. Op basis van de huidige wet- en regelgeving is het AKJ er altijd vanuit gegaan dat ook deze cliëntgroep recht heeft op een vertrouwenspersoon. Dit wordt in de optiek van het AKJ bevestigd door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). De IGJ heeft, in het **Toetsingskader Stap 2 voor toezicht naar Veilig Thuis**, de toegang tot een vertrouwenspersoon voor cliënten van de Veilig Thuis-organisaties ook opgenomen als toetsingscriteria.⁴ De IGJ maakt hierin geen onderscheid tussen meldingen over geweld in relaties met kinderen en meldingen over geweld in relaties zonder kinderen.

Het AKJ is van mening dat aan een ieder die betrokken is bij een melding aan een Veilig Thuis-organisatie – ook wanneer er sprake is van geweld in de relatie zonder kinderen – het recht op een vertrouwenspersoon moet worden toegekend, zodat zij hierop kunnen terug vallen bij vragen of onvrede over de Veilig Thuis-organisatie. Ook bij een melding van geweld in een relatie zonder kinderen bevinden de betrokkenen zich in een kwetsbare situatie. Zowel de mogelijke dader als het slachtoffer worden geconfronteerd met een inbreuk in het privéleven.

² Artikel 4.2.6 jo. artikel 1.1.1 lid 1 Wmo 2015.

³ Artikel 4.2.2 en 4.2.1 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015.

⁴ <https://www.igj.nl/zorgsectoren/jeugd/documenten/toetsingskaders/2016/07/01/toetsingskader-stap-2-voor-toezicht-naar-veilig-thuis>, pagina 5 onder 3. Cliëntenpositie.

Ook voor hen kan de behoefte bestaan om informatie of advies over hun rechten en de werkwijze van de Veilig Thuis-organisatie in te winnen bij een onafhankelijk vertrouwenspersoon. En ook zij zouden een beroep moeten kunnen doen op de ondersteuning van een vertrouwenspersoon, als zij hun rechten onvoldoende kunnen uitoefenen of zij onvrede hebben over de wijze waarop een onderzoek door een Veilig Thuis-organisatie wordt uitgevoerd. Zoals gezegd pleit het AKJ er dan ook voor om het recht op een vertrouwenspersoon toe te kennen **aan een ieder** die betrokken is bij een melding aan een Veilig Thuis-organisatie.

Wij hopen dat u onze adviezen en opmerkingen ter harte neemt en wij zijn altijd bereid nadere toelichting te geven op onze standpunten.

Met vriendelijke groet,

Namens het AKJ – vertrouwenspersonen in de jeugdhulp,

Mr. J. Hellinga
Juridisch beleidsmedewerker

